

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXIX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie roli powiatów jako wspólnot samorządowych
odpowiedzialnych za dziedzictwo i za rozwój społeczno-gospodarczy
realizowany w oparciu o dziedzictwo zlokalizowane na terenie powiatu

Karpacz, 31 maja 2023 roku

Powiat, jako ukształtowana historycznie wspólnota, definiuje swoją trwałość przede wszystkim poprzez więzi społeczne utrwalone za pośrednictwem występującego na jego terenie dziedzictwa oraz poprzez działalności kulturotwórcze – w szczególności te, podejmowane z udziałem samorządnych organizacji społecznych.

Istotny wpływ na stan dziedzictwa oraz na kreowanie rozwoju opartego o to dziedzictwo mają działające na terenie powiatu instytucje muzealne oraz inne instytucje kultury pamięci. Odnosi się to zarówno do instytucji, których bezpośrednim organizatorem lub współorganizatorem jest dany samorząd powiatowy, jak i tych których organizatorem jest inna jednostka samorządu terytorialnego, rząd, Kościół, podmiot gospodarczy, a zwłaszcza także podmioty społeczeństwa obywatelskiego. Powiat, jako wspólnota ukształtowana zarówno przez procesy dziejowe, jak i czynniki przyrodnicze oraz kulturowe, jest naturalnym punktem odniesienia dla podejmowanych przez te instytucje w skali lokalnej działalności. Jest bowiem fenomenem polskiego życia publicznego – polskiej państwowości, którego tożsamość wynika właśnie z dziedzictwa i kształtuje się poprzez działalności kulturotwórcze oparte na dziedzictwie lokalnym. To zatem dziedzictwo i oparty na nim rozwój społeczno-gospodarczy nadaje każdemu powiatowi swoistą tożsamość. Dobitnie potwierdziły to prace programowe, mające na celu powołanie samorządu powiatowego w obecnym kształcie, a w szczególności prace nad obecną mapą powiatową naszego państwa – zarówno te prowadzone przez Rząd Hanny Suchockiej, jak i przez Rząd prof. Jerzego Buzka.

Dlatego, choć potencjał muzeów i instytucji kultury pamięci jest wciąż nie w pełni rozpoznany w zakresie tworzenia różnorodnych korzyści społeczno-ekonomicznych, to ich znaczenie dla zarządzania dziedzictwem i dla rozwoju lokalnego jest oczywistością. Są one bowiem częścią otaczającego je pejzażu kulturowego, wpływają na jego kształtowanie, podnosząc jednocześnie odpowiedzialność za niego. Wspólnie, stanowią istotny element fizycznego, naturalnego, społecznego i symbolicznego środowiska człowieka. Tym samym, zakres ich oddziaływania w środowisku lokalnym ma w obecnym czasie charakter interdyscyplinarny. To właśnie muzea gromadzą, chronią i eksponują powierzone im, powiązane z otoczeniem, zabytki dziedzictwa. Przyczyniają się również do kształtowania świadomości, wiedzy i wartości pejzażu kulturowego, a ich autorytet i możliwości czynią z nich lokalne ośrodki oddziaływania społecznego i gospodarczego. Są ważnymi miejscami spotkań, lokalnymi symbolami i źródłami poczucia tożsamości mieszkańców, a często powodem do dumy.

Z perspektywy prowadzonej na terenie powiatu polityki kulturalnej i szerszej strategii rozwoju lokalnego bądź regionalnego, instytucje te zaczynają odgrywać istotną rolę w kształtowaniu jakości życia, definiowaniu lokalnej tożsamości, integrowania i edukowania mieszkańców, a także przyciągania turystów i tworzenia pozytywnego wizerunku miejsca. Mogą stanowić istotne narzędzie w procesie rewitalizacji obszarów zdegradowanych lub problemowych (dzielnice śródmiejskie, tereny poprzemysłowe, powojkowe, wiejskie).

Wiele badań wykazało, jak postawy samorządów mogą katalizować lub hamować potencjalny wkład muzeów w rozwój lokalny, także pod względem ekonomicznym, niezależnie od statusu muzeów. Ten wkład, zależy od relacji muzeów z samorządem, dla wzmocnienia efektywności, których chcemy skorzystać z rekomendacji proponowanych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Międzynarodową Radę Muzeów (ICOM) w zakresie:

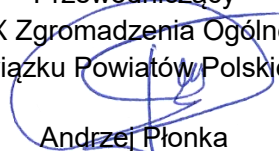
- wykorzystania potencjału muzeów dla zwiększenia lokalnego rozwoju gospodarczego,
- wykorzystania znaczenia muzeów na potrzeby rewitalizacji miast i rozwoju społeczności,
- wzmocnienia kulturowej świadomości i społecznej kreatywności,
- promowania muzeów jako miejsc integracji, zachowania zdrowia i dobrostanu,
- określenia roli muzeów w rozwoju lokalnym.

W odniesieniu do zakresu problematyki deklarowanej, jako szczególnie ważna z punktu widzenia niniejszego stanowiska Zgromadzenia Ogólnego ZPP, odwołujemy się zwłaszcza do rezolucji ICOM, przyjętej 6 lipca 2016 roku na Zgromadzeniu Generalnym w Mediolanie. Określone w tej rezolucji założenia programowe znakomicie wpisują się w potrzeby i wyzwania, przed którymi stoi samorząd powiatowy w Polsce w XXI wieku.

Tak więc, jako przedstawiciele wspólnot lokalnych, reprezentujących samorządy terytorialne, które ze swej istoty poczuwają się do odpowiedzialności za rozwój cywilizacyjny naszego państwa, wskazujemy,

że wszystkie wymienione i cytowane przez nas czynniki rozwoju powinny w obecnej sytuacji Polski odnosić się do działalności na polu edukacji i wychowania, w tym zwłaszcza wychowania obywatelskiego. Dlatego w edukacji, która organicznie integruje cele i zadania związane z ochroną dziedzictwa oraz z rozwojem – specyficznym ukierunkowanym na rozwój osobowy i kompetencje społeczne mieszkańców naszych powiatów, Związek Powiatów Polskich postrzega najważniejsze wyzwanie naszych czasów.

Realizacji tego stanowiska służyć będzie w szczególności kontynuacja zaangażowania ZPP w działania związane z instytucjonalizacją Karty Solidarności, a w tym zwłaszcza aktywny udział w działalności Konferencji „Dziedzictwo i Rozwój” – Stałym Forum Muzeów i Samorządu Terytorialnego.

Przewodniczący
XXIX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka